

ZiNO MER

utgitt av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

Utdanning,
skole &
arbeidsliv

Kultur &
religion

Kunnskap &
holdninger

Filmverksted
som konsept

Organisasjonsarbeid
og fritidstilbud



– Når ingen sier noe annet, møter fordommene ingen motstand...

Prosjektleder og redaktør:
Håvard Bjerke

ISBN:
82-91909-18-0

Copyright:
Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

Foto:
Unni Irmelin Kvam og Assad Nasir, LNU

Grafisk design:
Tilnærmet Lik

Utgitt april 2005

Magasinet kan bestilles fra:
LNU, Øvre Slottsgate 2 B, 0157 Oslo
tel: 23 31 06 00, e-post: lnu@lnu.no
web: <http://www.ungnett.org>



Dette magasinet, med vedlagte DVD, er gitt ut av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) med støtte fra Kommunal- og regionaldepartementet. Filmene som blir presentert er laget av ungdom som deltok i prosjektet ZiNO høsten 2004.

Tusen takk til alle ungdommene som har vært med i Drammen, Stavanger, Bergen, Levanger og Oslo. Takk til Viktoria kulturhus i Drammen, Metropolis kulturhus i Stavanger og Levanger ungdomshus for å ha stilt sine ressurser til rådighet.

Spesiell takk til tilretteleggerne William Jobling, Kaveh Henrik Tehrani, Gomi Jain, Hanna Barfod, Linda Finanger, Itonje Sømmer Guttormsen, Anh Ngoc Nguyen, og Sadia Zaka. Takk til Kari Gjendem Fæstø og Christoffer Owe for hjelp til videoproduksjon. Takk til Dilek Ayhan, New Page, Young Immigrant TV og African Youth for deres bidrag. Takk til deltakerne i styringsgruppen og referansegruppen for deres bidrag. Spesiell takk til sivilarbeider Assad Nasir for hans innsats som utegående reporter, fotograf, regissør og slave.

ZiNOførst

I 2004 gjennomførte LNU i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet prosjektet ZiNO. Målsettingen var å få frem unge med innvandrerbakgrunn sin egen beskrivelse av hvordan det er å vokse opp i Norge. Vi gjennomførte blant annet en kampanje med 70.000 postkort som ble spredt til de største byene, der vi samarbeidet med Frifond barn og unge, laget egne nettsider på ungnett.org, og gav støtte til noen organisasjoner som laget sine egne dokumentarfilmer. Viktigst av alt involverte vi ungdom som tilretteleggere og deltakere på filmverksted i ulike deler av landet. Resultatene fra disse verkstedene kan du se på DVDen og lese mer om i dette magasinet. Hovedmålgruppen er ungdom i organisasjoner, og de som går på videregående skole.

Magasinet

Under hvert kapittel gir vi en kort beskrivelse av innholdet i filmene på DVDen, og tips om måter du i din organisasjon, skoleklasse eller vennegjeng kan være med på å skape en forandring. I ZiNO prosjektet har noen utvalgte ungdommer fått lage film om noe de var opptatt av. Vi håper du blir inspirert til å lage din egen film, eller sette i gang en diskusjon der du bor. For å skape en forandring må vi først vite hvordan ting er og hvorfor det er slik som det er. Hva vi velger å gjøre etterpå, og hvordan vi oppfører oss overfor andre mennesker blir løsningen. Ingenting skjer uten at vi gjør noe, det hjelper ikke bare å ZiNO.

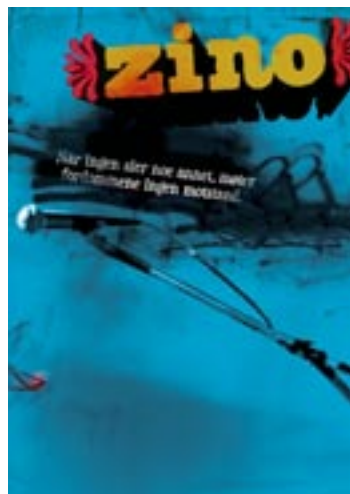
DVDen

Første filmen på DVD-platen som følger med viser åpningen av prosjektet og diskusjon mellom unge med innvandrerbakgrunn, og med kommunal- og regionalminister Erna Solberg. Se filmen for å bli bedre kjent med prosjektet, deltakerne og noen av de problemstillingene vi tar opp.

De andre filmene har blitt laget av ungdom i Drammen, Stavanger, Bergen, Levanger og Oslo på kort tid og med lite ressurser. Resultatene er likevel overveldende. Filmene viser hva ungdom selv er opptatt av og hvilke problemer de møter i hverdagen. Noen vil få deg til å le, andre vil provosere, mens enkelte kanskje vil få deg til å gråte. Vi håper at filmene vil skape glede, engasjement, ettertanke og forhåpentligvis handling slik at noen av problemene blir løst. Det er her vi trenger å samarbeide med deg og din organisasjon eller skole.

Gode råd for hva kan dere kan gjøre

- Få din organisasjon eller skole til å ta opp forholdene for ungdommer med en annen kulturell bakgrunn i Norge.
- Vis filmene og diskuter spørsmål som de tar opp.
- Velg noen tema som dere har lyst å jobbe videre med, og lag deres egen film.
- Bruk ungdom med en annen kulturell bakgrunn som eksperter og samarbeidspartnere, ikke som underholdning eller alibi.
- Få ungdom med en annen kulturell bakgrunn til å delta på lik linje med andre, ikke bare på de «flerkulturelle aktivitetene».
- Bli kjent med nye mennesker og lær mer om andre kulturer i ditt eget land ved å dra på hjemmebesøk til noen med en annen kulturell bakgrunn.



Forord	3
Portrettintervju og sitat	6

KUNNSKAP OG HOLDNINGER 9

Presentasjon av filmer og filmklipp I	11
Kick Off video - hurtigkurs om Norge	11
Magisk kebab	12
Walla Bestemor!	13
Uskyldig dømt	14
Sangen om innvandrere	15
Spørsmål til debatt	16
Oppgaver og aktiviteter	17

UTDANNING, SKOLE OG ARBEIDSLIV 21

Presentasjon av filmer og filmklipp II	23
Kick Off video – karakter-kløft og arbeidsledighet	23
Galterud – flerkulturell skole på Fjell	25
Don't judge a book by it's cover	26
Spørsmål til debatt	27
Oppgaver og aktiviteter	28

KULTUR OG RELIGION 31

Presentasjon av filmer og filmklipp III	33
Forskjellsbehandling mellom jenter og gutter	33
En fest iblant skader ikke	34
Mandig tøs	34
Spørsmål til debatt	35
Oppgaver og aktiviteter	35

ORGANISASJONSARBEID OG FRITIDSTILBUD 37

Presentasjon av filmer og filmklipp IV	39
Video laget av Dilek Ayhan med intervju av ungdom	40
African Youth in Norway – «I dialog med livet»	40
New Page – «Zoom – om å være ung i Bergen»	40

FILMVERKSTED SOM KONSEPT 43

KILDER 47

FAKTABOKS

Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) er unge med innvandrerbakgrunn de som:

- selv har innvandret til Norge og som har to utenlandsfødte foreldre (første generasjonsinnvandrere)
- er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (etterkommere)

Begrepet annen innvandrerbakgrunn brukes om de som har en eller annen form for tilknytning til utlandet fra fødselen av. Dette gjelder de som:

- har en forelder som er født i Norge, og en forelder som er født i utlandet
- er født i utlandet av en eller to norskfødte foreldre
- er adoptert fra utlandet til Norge

Begrepet etterkommer brukes om de som enten er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, eller som har tilbrakt det meste av livet sitt i Norge.

Svært mange av de som defineres som innvandrere vil trolig ikke se på seg selv som innvandrere. De føler seg norske, men har et utseende som ikke er typisk norsk. Vi har valgt å bruke annen kulturell bakgrunn som en samlebetegnelse for alle med en form for tilknytning til en kultur i et annet land enn Norge. Vi ser at disse har gjort seg noen felles erfaringer, og at de har både gode og dårlige opplevelser fra å vokse opp i Norge som vi må ta på alvor.



Erna Solberg

Kommunal- og regionalminister

– Dette er et prosjekt jeg har tatt initiativ til fordi jeg mener det er viktig at ungdom med innvandrerbakgrunn selv forteller hvordan det er å vokse opp i Norge i dag, hvordan de opplever den flerkulturelle virkeligheten og hvordan de ser på framtiden. Prosjektet har fått navnet ZiNO, nettopp fordi jeg vil at de unge med innvandrerbakgrunn selv skal si noe, sier statsråd Erna Solberg.

– I dag er det altfor mange som uttaler seg på vegne av de som er unge og som har innvandrerbakgrunn. Det er nødvendig at så mange som mulig fra denne mangfoldige ungdomsgruppen selv kommer til orde og blir hørt av foreldre, lærere og ikke minst de som har makt og myndighet til å legge til rette for unges oppvekstvilkår og utformingen av det flerkulturelle samfunnet.

– Jeg vil ha fram de unges egen virkelighetsbeskrivelse. Ungdom med innvandrerbakgrunn møter andre muligheter og andre utfordringer enn annen ungdom eller deres foreldre gjør.

– Det vokser opp en ny generasjon ungdom nå der mange har levd mesteparten eller hele sitt liv i Norge, men som samtidig har røtter i andre land. Dette gir dem en unik ballast i deres oppvekst, men representerer også en del utfordringer som andre ungdommer ikke har. Det er viktig at deres beskrivelse av det å vokse opp i dagens Norge kommer frem både for majoritetsbefolkningen og for deres foreldre og andre med innvandrerbakgrunn i Norge.

Christoffer Grønstad

Leder i LNU

– Organisasjonene må se på hvordan de kommuniserer med omverdenen, og stille spørsmål om hvorfor organisasjonene ikke er mer attraktive for flerkulturell ungdom.

– Hundrevis av ungdommer har beskrevet hvordan det er å vokse opp i et flerkulturelt Norge.

Ungdommene peker på islamfrykt i det norske samfunnet og egen frykt for framtida som noen av de største utfordringene. Vil de få jobb? Vil de få be på arbeidsplassen? Vil de få venner?

– Det er pinlig at ungdom med kompetanse flykter landet, og kompetansen på arbeidsgiversiden må heves om ressurssterk minoritetsungdom skal velge å bli i Norge.

– På skolen blir minoritetsungdom plassert ut fra etnisk bakgrunn og ikke ut fra kunnskap, og når de prøver å ta opp saken, blir de sendt fra departement til departement uten at noen vil ta ansvar.

– Norge er en sinke når det gjelder å se ressursene som bor i personer med

minoritetsbakgrunn. Næringslivet, organisasjonene og det offentlige henger etter, og ungdom etterlyser flere arenaer der de møter andre unge med en annen bakgrunn enn de selv har. LNU vil styrke arbeidet for åpne og inkluderende organisasjoner i 2005.

– Det er de ekte menneskene som trengs der ute. De må inn i kommunestyret, de må ha lyst til å bli speiderledere – og de må skrive i lokalavisa. Ikke bare fordi det er deres rett å slippe til, men først og fremst fordi Norge i 2005 trenger kunnskapen, synspunktene og kompetansen de drar med.



Kunnskap og holdninger

Hvis du hadde hatt makt for en dag – hva ville du ha gjort?



– Jeg ville ha reist opp til Levanger og besøkt skolen for utlendinger. Målet mitt hadde vært å åpne flere ungdomsplasser.

Mireille Nsengi
deltaker på verksted i Levanger
bosted: Levanger



– Jeg ville endret rasismeparagrafen. Det er vanskelig å endre folks holdninger, desto viktigere er det å innføre strengere sanksjoner mot rasisme. I dag er terskelen for å bli dømt for rasistiske handlinger for høy.

Sadia Zaka
tilrettelegger på verksted
bosted: Oslo



– Jeg ville åpnet for flere minoritetskvinner i ledende roller, og ville ha synliggjort deres kompetanser og evner i det norske samfunnet.

Anh Nguyen Ngoc
tilrettelegger på verksted
bosted: Lillestrøm



– Jeg ville ha brukt makten min til å innføre nye lover som kunne levd lenger enn en dag. Blant annet lansert grundigere teori og praksis i lærerskolen i forhold til temaet mobbing.

Marco Elsafadi
deltaker i ZiNO kampanjen
bosted: Bergen



– Jeg ville ha chartret et fly til Nigeria, og hentet igjen utsendte flyktninger.

Kaveh Henrik Tehrani
tilrettelegger på filmverksted
bosted: Oslo



– Jeg hadde innført gratis skolebøker til alle som går på videregående skole i Norge.

Assad Nasir
prosjektassistent
bosted: Oslo



– Jeg ville ha arbeidet for de eldre og levevilkår. Politiet skulle blitt mer synlig og jeg ville om nødvendig innført strengere straffer.

Gomi Jain
tilrettelegger på filmverksted
bosted: Drammen

Vår kunnskap om innvandring og innvandrere påvirker holdningene våre. Velviljen til innvandrere og innvandring stiger med utdanningsnivået, og personer med innvandrerkontakt er klart mer velvillig innstilt til innvandrere enn personer uten slik kontakt. Ifølge tall fra statistisk sentralbyrå synes for eksempel nesten seks av ti av dem som ikke har personlig kontakt med innvandrere, at innvandrere er en kilde til utrygghet, mens bare to av ti med kontakt på tre eller flere arenaer er av samme oppfatning.

Du har nå muligheten til å lære mer om hvordan noen unge med innvandrerbakgrunn har det i Norge, og kan gjennom film bli kjent med deres opplevelser og erfaringer. Vi vil oppfordre deg til å bruke tid til å tenke over budskapene og diskutere spørsmålene vi stiller i din organisasjon eller skole. Løsningene må dere selv finne frem til.

STATISTIKK

I følge undersøkelser av nordmenns holdninger til innvandrere og innvandring har velviljen økt de siste årene. På spørsmål om hva nordmenn ønsker innvandrerne skal ta med til Norge, ble listen slik:

mat: 74 %
musikk og litteratur: 74 %
feiring av høytidsdager: 66 %
klesstil: 53 %
religion: 53 %
kjønnsrollemønster: 10 %

På den andre siden er det hele 2 av 5 nordmenn som tror at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene», og omtrent like mange som tror at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet». Ennå flere synes at «innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig». Hele åtte av

ti nordmenn svarer ja på at ikke-vestlige innvandrere bør tilpasse seg «tradisjonelle norske væremåter» så raskt som mulig.

Eldre folk (67–79 år) er ifølge SSB systematisk mer negative eller skeptiske til innvandrere og innvandring enn de yngre. Kvinner er mer enige i at innvandrere

beriker det kulturelle livet i Norge, og de er mindre opptatt av at innvandrere bør bli så like nordmenn som mulig. Personer bosatt i tettbygde strøk, spesielt i Oslo/Akershus-området, er noe mer velvillig innstilt til innvandrere og innvandring enn personer bosatt andre steder i landet.

Noen utvalgte nyhetssaker:

Ja, vi elsker innvandrere

Aftenposten 15.02.05

Nordmenn – og særlig oslofolk – synes innvandrere og kulturelt mangfold er topp. Men vi vil ikke slippe flere inn i landet. Og vi vil helst at de skal bli «norske» så fort som mulig.

Innvandrerungdom fornøyd med livet

Aftenposten 24.11.04

Ungdom med innvandrerbakgrunn er minst like fornøyd med livet som etnisk norske ungdommer. Mor og far har lært dem noen nyttige knep.

Innvandrerungdom har det like bra som annen ungdom

www.utrop.no, 22.11.04

Resultatene av en ny undersøkelse bryter med vannte forestillinger om at innvandrere har det vanskeligere enn ikke-innvandrere og har mindre selvtillit på grunn av diskriminering i samfunnet, sier David Lackland Sam, professor i psykologi ved Universitetet i Bergen (UiB).

– *Skjev mediedekning av minoriteter*

www.ungnett.org, 24.03.04

Forsker Elisabeth Eide mener at mediene gir et feil bilde gjennom sin dekning av minoriteter. Omtalen er som regel knyttet til kriminalitet og konflikt, og minoriteter får i liten grad anledning til å tale sin egen sak i allmenne spørsmål.

– Når jeg hører ordet «muslim» i dag tenker jeg automatisk «Osama bin Laden» og «terrorist», selv om jeg selv er muslim.

Marco Elsafadi – basketballspiller i Bergen

– We came here to be better Africans, not Norwegians.

Joanna Mungai – Ground Nation Movement, Kick Off video

Presentasjon av filmer og filmklipp

Kick Off video - HURTIGKURS OM NORGE

Filmklippet viser et rollespill der to representanter tester ut hva unge kvoteflyktninger fra Somalia har lært på et 24-timers hurtigkurs om Norge. Formålet med oppgaven var å disse ungdommene en så myk overgang til det norske samfunn som mulig.

Kaveh: – Jeg har lært noe om punktlighet. Hvis noen sier at man skal møtes den ene dagen, så er det viktig å ikke komme neste dag. For da kan det hende de ikke er der. Også er det viktig å komme akkurat presis. Hvis de sier du skal komme når solen står midt på himmelen, så må du komme når solen står midt på himmelen.

Daimi: – Jeg har lært å hilse. Jeg skal nikke, ikke kysse og klemme og ta på. Stå på god avstand og hilse : «hei».

Manizha: – Jeg har lært om naturen. Fantastisk natur, som finnes ikke i hele verden. Den beste naturen. Som Stri, Lofoten, som man kan dra til.

Javaria: – Jeg har lært om alkohol. Nordmenn drikker ofte på lørdager, og da må man være veldig forsiktig for da kan de si masse rart. Hvis du ser en hvit mann i utlandet som drikker, kanskje det er en nordmann.

Marco: – Det er fare for at vi i Norge kan bli veldig glade i folk vi ikke kjenner. Ikke bare på lørdager, men hvis vi er i form da. Hvis vi drikker. Da kommer gjerne følelsene frem fordi vi slipper oss litt mer ekstra løs da. Jeg kan begynne å ta på folk plutselig, og da er det ikke så viktig med avstand lenger.

Ambreen: – Jeg har lært om svin, og at det er svinekjøtt overalt. Men jeg har lært at det fantes halal kjøtt og halal pølser. Så da er jeg reddet. Det er veldig dyrt, men jeg kan smugle det fra Sverige.

MAGISK KEBAB

Filmen handler om en norsk nerdete jente som går forbi en kul gjeng med unge med innvandrerbakgrunn og inn på en kababsjappe. I det hun kommer inn setter innehaveren på tradisjonell norsk musikk, og ler. Hun bestiller poteter. Innehaveren smiler. Han velger i stedet å servere henne en ordentlig kebab. Jenta aksepterer og setter seg ned for å spise. Da skjer det noe magisk! Jenta slår ut håret og endrer stil.



Idet hun går ut av sjappa blir gutten i gjengen på andre siden av gata interessert og inviterer henne med i bilen. Hun får bli med i den kule gjengen fordi hun spiste den magiske kebab. Filmen avsluttes med slagordet: «Skal du være som oss må du spise som oss!»

Etter filmen møter vi noen av ungdommene som var med å lage filmen.

– Nerden var helt nede. Vi var de kule.

Hun så opp til oss.

– Vi nedtrykka norske.

– Rett og slett poteter!

Intervjuer: Dere undertrykket de norske?

– Ja, dessverre. Det var det vi gjorde. Hvis



du spiser kebab så blir du som oss. Så det var diss mot norske.

Intervjuer: Er det noe dere føler behov for å undertrykke de norske eller?

– Nei, men for en gangs skyld skulle det være payback. Når dere har så mye mot oss så skulle vi ta igjen litt.

– Jeg syns de alltid har reklamer mot oss utlendinger, og da tar vi bare igjen nå.

– Den derre med VG-avisen som skal vise hvordan pakkisene snakker, og hvordan de kjører rundt og er tøffe. Da skulle vi liksom ta igjen litt.

– Vi blir liksom sett litt ned på, når det gjelder ran og sånn. Det er alltid utlendinger som gjør det der. Det er ikke norske som gjør det, for vi er jo bare norske som ikke gjør noe galt.

– Utlendinger betyr veldig mye i det norske samfunn. Ikke sant. Alle er enig?

– Ja. Vi har blitt sånn fellessamfunn.

– Uten oss de klarer seg ikke.

– Uten oss får de ikke tatt taxi.

– Ja, uten oss får de ikke musikk, taxi og kebab. Finito!

– De får jo mye mer enn uten oss – alt av kultur, bakgrunn og alt det der.

WALLA BESTEMOR!

Filmen åpner med tre personer som til tøff gangstermusikk kommer gående oppover gaten. De møter en gammel dame som står i le for regnet under paraplyen sin. Hun ser redd ut og tviholder på vesken sin. Lederen i gjengen setter fra seg ghetoblasteren og skifter musikk til tyrkisk pop.



Stemningen endrer seg og de begynner å danse. Selv den gamle damen begynner å bevege seg, kaster paraplyen og blir med i dansen. Filmen avsluttes med slagordet: «Tenk først. Døm siden».

Før og etter filmen møter vi Asime. Hun forklarer hva filmen handler om og sier hva som er viktig for henne.

– Når gamle damer ser utlendinger, så prøver de å gjemme vesken på grunn av at de har fått på en måte fordommer mot at de stjeler, de krangler og de gjør all slags ting. Så vi kom frem til at vi skulle lage en reklame der vi ville vise frem hvordan det er. På en måte at de ikke stjele. I stedet for det så prøver de å hjelpe og ha det gøy med andre. Vi tar jo musikk på til slutt og så begynner vi å danse også begynner hun gamle dama å danse og sånn.

– Vi tok en gangstermusikk fordi gangsterne alltid hører på hip hop, og vi prøvde å få det frem. Også tok vi en tyrkisk sang fordi vi skulle danse og ha det kjekt.

Intervjuer: Hvordan føler du at dere blir behandlet av nordmenn?

– Jeg syns at vi ikke blir behandlet slik vi er, fordi nordmenn har jo hørt en masse gale ting og det har lagd fordommer. Egentlig så vet de ikke hvem vi er. De kjenner ikke oss.

– For eksempel søsteren min. Hun fikk ikke jobb ett år på grunn av at hun hadde sjal på seg. Hver gang hun gikk til intervjuer så sa de at hvis hun tok av sjalet så skulle hun få jobben. Så sa hun at hvis hun respekterer deres religion, så må de respektere hennes.

Intervjuer: Blir du ikke veldig pessimistisk og nedtrykt av en sånn situasjon?

– Det er jo det. For eksempel innvandrere når de kommer hit til landet. De blir frosset ut av samfunnet på grunn av at de er annerledes, på grunn av at de ikke kan snakke norsk. De kan ikke tilpasse seg samfunnet derfor blir de ikke akseptert på en måte.

– Det er jo noen innvandrere som stjeler og gjør gale ting, men dette må ikke gå utover andre. Man må ikke skjære alle under en kam.



– Jeg har gått med hijab i snart tre og et halvt år. På grunn av at jeg fikk mer tro på religionen min islam også sa jeg ja, jeg prøver med det. Det var ingen som tvang meg til det. Men som sagt familien min og mamma går med hijab, og hun sa at jeg kunne gå med det når jeg hadde lyst. At jeg ikke var nødt. Islam sier at hvis du ikke har lyst til å gjøre noe så ikke gjør det. Hvis det kommer fra hjertet, da skal du gå med det.

Intervjuer: *Hvis du skal få deg jobb senere og forstår at det er vanskelig med hijab. Hvordan vil du forholde deg til det? Vil du for eksempel velge å ta det av deg?*

– Nei. Søsteren min, hun stod på, og hun har fått jobb nå. Hun sa at hvis jeg aksepterer hvordan de er så skal de akseptere meg slik jeg er. Så nå har hun fått fast jobb.

– Hvis jeg går til byen så ser jo alle på meg at jeg er annerledes. Jeg går med hijab. Når folk tenker på hijab så tenker de at de ikke har lov til å gjøre ting, at de er nødt til å gå med sjal og at de er nødt til å gifte seg. Men det er ikke sant. Det er bare i kulturen.



Filmen er laget som en musikkvideo til «Sangen om innvandrere», som er skrevet av en ukjent person. Ungdommene som laget den ønsket å bruke humor og ironi for å vise at fordommer bare er tull.



USKYLDIG DØMT

Filmen handler om hvordan en svart gutt blir behandlet.

Før filmen møter vi Lamin:

– Det er litt problematisk for meg, for eksempel når jeg går på byen eller sitter på bussen. Jeg blir lei meg av sånt.



Intervjuer: *Blir du sint?*

– Ja, noen ganger blir jeg sint. I filmen blir Lamin utsatt for politivold og får slengt bemerkninger etter seg på gata. Han blir også nektet adgang på et diskotek, etter at noen andre i køen lager bråk. Han får sin hevn når han får være dommer i en fotballkamp hvor politiets bedriftslag spiller.

SANGEN OM INNVANDRERE

Sangen om innvandrere

*Jai heter Ali Poto, o'kommer fra Pakistan fra min botikk po hjørnet selger jai frokt hele da'n
Jai kjore fett marsjedes, o'har alt for mye penge,
Hva jai skal gjøre med den vet jeg nesten ikke lenge*

*Jai heter Achmed Mostafa, o'kommer fra Somalia
Jai har fire kåner og en hao med barn
Jai lever fett på staten her, det er det vi alle gjør
Jai fatter ikke hvorfor ikke jeg har kommet for*

*refr.:
Vi er alle sammen innvandrere i den norske land
Vi stjeler og vi sloss, og tar jobb fra norske mann
Vi er alle sammen del av den store mørke plagen,
og hadde det vært opp til Hagen, hadde vi mått dra på dagen, ja*

*Jai heter Micheal Panish, o'kommer fra Bosnia
Jai kjorer pirat-taxi og smogler narkotika
Når do skal hjem fra festen, kan do bare stoppe meg
Og skal do dope deg kan do få kjope deg av meg*

*Jai heter Hakan Supu, o'kommer fra Torkia
Det er meg den sterke lukta i oppgangen din kommer fra
Vi bor tredve mann hos meg, men kann jeg har eget pass
O'imo'orn ventes åtte til bak i et lastbil-lass*

FAKTABOKS

humor -en ('sinnsstemning') sans for det komiske - ytring, framstilling eller lignende som er preget av humoristisk sans

ironi -en ('forstillelse') det å si det motsatte av det en mener på en slik måte at ens virkelige mening skinner igjennom

fordom fiks idé, intoleranse, tvangstanke, uvilje, vrangforestilling

refr.

*Vi er hong og pjong og kongolong,
o'kommer fra Vietnam
Vi driver rundt omkring i by'n, vært med på masse ran
Vi er med i en ganske skommel gjeng, do kjenne kanskje oss
Det er oss politen taoer inn vær helg fordi vi sloss*

*Jai heter Aya Tolla, o'kommer fra Iran
Sammen med en kompiss selger jai kebab som bare fa'n
Kjottet det er riktig nok fra bakgata vår
Er katta di blitt borte sjekk monnen din får hår*

refr. x2

Sangen kan lastes ned fra nettstedet <http://www.gidderikke.no/>
Teksten er skrevet ned av Ole-Henrik Jakobsen.

SPØRSMÅL TIL DEBATT

Hva synes du om filmene? Er du enig med ungdommene? Har du andre synspunkter? Vi vil oppfordre deg til å sette i gang en diskusjon i din organisasjon eller på din skole, og foreslår noen spørsmål som dere kan følge opp.

HURTIGKURS OM NORGE

Rollespillet viser noe av det inntrykket innvandrere har av nordmenn og Norge etter et 24-timers hurtigkurs.

- Kjenner du deg igjen i beskrivelsene?
- Hva er faren ved å si noe generelt om alle nordmenn?

MAGISK KEBAB

De som har laget filmen sier selv at de ønsket å lage en reklame der nordmenn blir presentert på en dårlig måte, mens de med innvandrerbakgrunn er de kule.

- Hvorfor tror dere de valgte denne vinklingen?
- Hva synes dere er typisk norsk med jenta i filmen?

I følge dem blir alltid innvandrere presentert på en dårlig måte i reklamer.

- Hvilke reklamer kjenner du til der innvandrere er synlige?
- Hvordan er karakterene de spiller?
- Hvilket inntrykk sitter du igjen med av innvandrere?

En av jentene sier at de ville ta igjen litt, fordi de opplever at nordmenn har så mye mot innvandrere, og at de blir sett litt ned på.

- Hvorfor tror dere de opplever det slik?
- Hva kan være grunnene til at noen har så mye mot innvandrere?
- Hva kan vi gjøre for å endre dette?

Utlendinger betyr veldig mye i det norske samfunn, sier ungdommene.

- Hva mener du innvandrere betyr i samfunnet?
- Hvilke tjenester ville vi vært uten hvis ikke det var for innvandrere?
- Hvordan kan vi bli flinkere til å dra nytte av det de kan?

Slagordet i filmen er: «Skal du være som oss må du spise som oss!»

- Hva tror du de mener med det? Er du enig?

WALLA BESTEMOR!

Asime mener at gamle damer gjemmer vesken sin fordi de har fordommer mot utlendinger.

- Er du enig? Hvilke fordommer kan være en forklaring?
- Hvorfor tror du de har brukt en gammel dame som karakter?
- Hvilke fordommer har du? Har du alltid hatt de samme?

I filmen begynner den gamle damen å danse til tyrkisk musikk.

- Hva tror du skal til for at gamle og unge med forskjellig kulturell bakgrunn skal møtes for å ha det gøy sammen?
- Hvilke tilbud finnes i ditt nærmiljø der nordmenn og innvandrere møtes for å ha det kjekt?

Nordmenn vet ikke hvem innvandrerne egentlig er, fordi de ikke kjenner noen, sier Asime.

- Hva kan gjøres for at nordmenn og innvandrere skal bli bedre kjent?
- Hva kan din organisasjon eller skole gjøre?

Respekt og forståelse for det å være annerledes er noe av det Asime etterlyser.

- Hvorfor blir noen frosset ut av samfunnet?

- Hvilke holdninger tror du det er viktig å endre for å skape mer forståelse og respekt?
- Kan du gi eksempler på noe du aksepterer som annerledes? Er det noe du ikke aksepterer?

Asime har selv valgt å gå med sjal, selv om dette gjør henne litt annerledes.

- Hvorfor tror du noen har vanskelig for å akseptere det?

USKYLDIG DØMT?

I filmen opplever Lamin å bli diskriminert på grunn av sin hudfarge.

- Hvorfor tror du politiet, den gamle damen og dørvakten behandler han slik?
- Hva kan vi gjøre for å arbeide mot diskriminering?

Lamin får sin hevn ved å være fotball-dommer.

- På hvilke andre måter kunne Lamin fått en rettferdig behandling?
- Hvilke lover gjelder for rasisme og diskriminering?
- Er det andre måter Lamin kunne fått utløp for sine frustrasjoner?

SANGEN OM INNVANDRERE

I sangen er det en rekke generelle påstander om hva innvandrere gjør i Norge.

- Hvor tror du disse påstandene kommer fra?
- Hvilken informasjon tror du påstandene bygger på? Er det aviser, TV, radio, bøker, spørreundersøkelser, intervju eller kanskje egne erfaringer?

Mennesker fra ulike land oppfører seg i følge sangen på forskjellige måter i Norge.

- Hva er problemet med å si at alle fra ett land er like? Hvordan er det for nordmenn?

- Hvilke forskjeller kjenner du til mellom innvandrere fra ulike land?

Innvandrere er i sangen den store mørke plage som ikke er velkommen.

- Hva tror du det gjør med selvbildet til et menneske å oppleve slike holdninger?
- Hvilke konsekvenser kan det få for de valg et menneske tar i livet sitt?
- Hva kan min skole eller organisasjon gjøre for at ikke noen skal føle seg stengt ute?

OPPGAVER OG AKTIVITETER

I stedet for å bare sitte og diskutere kan dere gjøre noe aktivt. Dere som deltar er ekspertene. Det er hva dere vet, mener og føler som er det sentrale. Aktivitetene nedenfor kan bidra til at flere sine stemmer blir hørt, og at dere får frem mangfoldet og bredden i det norske samfunn.

Lag din egen reklamefilm!

Se eget kapittel om filmverksted og nyttige råd for å lage en kortfilm.

Reklameplakat

Lag din egen reklame for innvandrere som:

- Får frem det positive
- Bidrar til å endre folks oppfatninger og holdninger
- Synliggjør gode ideer og hva som er bra tilbud

Utstyr: store plakater, og utstyr til å dekorere med (bilder, aviser, tusjer, maling)
Tid: 1 time

Fremgangsmåte: Hver deltaker kan først sitte litt for seg selv og skrive ned sine ideer og innspill på små lapper. Skriv ett punkt med stor skrift på hver lapp slik at det er leselig på lang avstand. Presenter ideene for hverandre i grupper på 4–6

personer, eller trekk en tilfeldig lapp og les opp hva som står der. Gruppen planlegger så hva som skal med på plakaten av ideene. De får utstyr og gjør akkurat som de vil.

Kommentar: Plakaten bør inneholde så store elementer at den blir godt synlig

Sett og hørt

Velg ut noen aviser, tv-program, reklamer eller filmer og finn ut:

- Hvordan blir innvandrere presentert?
- Hvilket inntrykk gir dette deg av innvandrere i samfunnet?

Resultatene kan du presentere på din egen veggavis.

Utstyr: Aviser, store plakater, tusjer, sakser og limstift.

Fremgangsmåte: Velg først om dere vil ta for dere aviser, tv-program, reklamer, filmer eller noe annet. Del inn i grupper på 4–6 personer. La hver deltaker se gjennom materialet, skrive ned noen stikkord og

eventuelt klippe ut saker for seg selv først. Presenter sakene for hverandre på «redaksjonsmøte», og diskuter hva som skal med i veggavisen.

Fordommer og sannheter

Hva slags fordommer mener dere finnes om innvandrere og om nordmenn? Ta opp temaet for å bli mer bevisst de fordommene som finnes om hverandre, og for å innse at ingen er fri for påvirkning fra fordommer.

Utstyr: stort ark, aviser eller magasiner, lim og tusjer

Tid: 30 minutter

Fremgangsmåte: Deltakerne deles inn i grupper på inntil seks personer. La hver gruppe få et par aviser. Disse skal brukes til å klippe ut bilder som finnes som gir deltakerne assosiasjoner til fordommer om innvandrere og nordmenn. Alle bildene limes på flip-over arket og det skrives eventuelt fordommer ved siden av illustrasjonene.



Gjennomgang: Gruppene presenterer sine plansjer og forteller om hvilke fordommer de har funnet som magasinene spiller på. La alle deltakerne kommentere de ulike plansjene. Still spørsmål som: Er det er noe sant i det som presenteres? Hvordan blir vi påvirket av slike bilder?

Karikér!

Hva er forskjellen på en innvandrere og en nordmann? Hva er forskjellen mellom ulike «grupper» eller «stiler» i et ungdomsmiljø (eks. snobb, wolla, råner, nerd etc). Synliggjør forskjellene ved å lage karikaturer. La karikeringen være en inngangsport til å snakke om mer alvorlige tema.

Utstyr: ingenting

Tid: 15–30 minutter

Fremgangsmåte: Deltakerne blir delt inn i grupper på fire. De skal hver lage to ulike

situasjoner som tydelig viser forskjellene. Begge situasjonene skal først vise det ene (en innvandrere) og så det andre (en nordmann). Etter at gruppene har laget sine karikatur-situasjoner vises de for de andre. La deltakerne komme med sine reaksjoner og kommentarer etter hver fremstilling. Til slutt kan du som tilrettelegger spørre: Hva er overdrevet og hva er det ikke? Er det noe sant i disse karikaturene?

Deltakerne kan eventuelt få i oppgave å mime ulike typer og stiler.

Journalisten

Lag din egen sak og forsøk å få den på trykk i en avis, på et nettsted, send den på e-post eller gi den til folk du mener burde lese den.



Utdanning, skole og arbeidsliv

Utdanning gir ungdom muligheten til å få seg en jobb, og til å bli aktive deltakere i samfunnet. Skolen og arbeidsplassen er en viktig møteplass for å bli kjent med andre, og for å få felles erfaringer på tvers av ulike bakgrunner. Ungdom med en annen kulturell bakgrunn opplever å bli diskriminert både på skolen og i arbeidslivet. Likevel er de optimistiske og har tro på at det vil skje en forandring. Vi tror at du kan være med på å skape denne forandringen, og vil oppfordre deg til å bruke tid til å tenke over budskapene og diskutere spørsmålene vi stiller i din organisasjon eller skole. Løsningene må dere selv finne frem til.

STATISTIKK

Undersøkelser viser at over 90 % av elever med innvandrerbakgrunn fortsetter på videregående skole etter å ha fullført 10. klasse i grunnskolen. Dette er omtrent det samme som for elever utenfor innvandrerbefolkningen.

I følge statistikk over gjennomstrømmingen i videregående opplæring avbryter fire av ti ungdommer med innvandrerbakgrunn utdanningen sin. Dette er høyere enn for elever utenfor innvandrerbefolkningen.

Utdanningsstatistikk viser at mange innvandrergrupper er mer utdannet enn resten av folket. Andelen høyt utdannede er langt større blant filippinere, polakker, russere og indere enn blant gjennomsnittet i Norge. Innvandrere fra Somalia, Pakistan og Thailand kommer dårligst ut når det gjelder høyere utdanning, og mange ikke-vestlige kvinner har liten eller ingen utdanning i hele tatt.

Ikke-vestlige innvandrere er overrepresentert i rengjøringsvirksomhet og hotell- og restaurantnæringen. Mens hele den yrkesaktive befolkningen hadde en andel sysselsatte i hotell- og restaurantnæringen på 3 % var den tilsvarende andelen for ikke-vestlige innvandrere på 13 %. Tilsvarende tall for «rengjøringsvirksomhet» var henholdsvis 1 kontra 7 %.

Innvandrerfamilier med barn har lavere inntekt enn andre barnfamilier i Norge. Analyse av barn i familier med lav inntekt viser at særlig ikke-vestlige barn er overrepresentert blant familier med lav inntekt. De viser også at hvert fjerde barn med foreldre som har bodd mindre enn fem år i landet tilhører en lavinntekts-husholdning.

Noen utvalgte nyhetssaker:

Unge innvandrere satser høyere
Aftenposten 15.11.04.

I løpet av året vil antallet minoritetselever som begynner på Universitetet i Oslo ha økt med over 30 prosent. De fleste velger «sikre» fag, som kan gi dem jobb også utenlands.

Hver sjettede arbeidsledig er innvandrere

Dagsavisen 29.05.04
16.500 innvandrere er arbeidsledige, og arbeidsledigheten fortsetter å stige.

Ressurser viktigere enn hudfarge

Aftenposten 03.05.04
Nærmere 30 000 av Oslos 103 000 barn har utenlandsk bakgrunn. Det er foreldrenes jobb og utdanning som avgjør barnas utvikling – ikke den etniske bakgrunnen, fastslår forsker.

Faller ut av videregående

VG 05.01.04
Fremmedspråklige elever dropper lett ut av det 13-årige skoleløpet. Spesielt dersom foreldrene er uten jobb og utdanning.

Karakter-kløft

VG 18.12.03
Store forskjeller på skoler med få og mange innvandrere. Elever på skoler med høy innvandrersandel får atskillig dårligere karakterer enn skoler med få minoritetselever.

– Hvorfor vises ikke mangfoldet i media, slik at unge kan få forbilder. Ikke alle kan sparke ball, og derfor er det viktig å trekke fram «daglige» forbilder for unge med minoritetsbakgrunn.

Thomas Prestø, African Youth

– Jeg har ikke vært på skole for å lære leve livet, men jeg lærte leve livet gjennom livets harde skole. Så ta tid, snakk med oss. Fordi det er vi som føler det. You know – who feels it knows it. Den som kjenner skjønner. Ja. Peace out!

Stephen Waireri fra Ground Nation Movement i video fra Kick Off

Presentasjon av filmer og filmklipp



Kick Off video - KARAKTERKLØFT OG ARBEIDSLEDIGHET

Filmen fra Kick Off for ZiNO prosjektet viser diskusjoner i ulike grupper. En av problemstillingene de tar opp er forskjellene mellom karakternivået på ulike skoler, basert på en sak i VG. Gruppen likte ikke vinklingen på saken fordi de ikke fikk noe informasjon om hvilke grupper av innvandrere dette gjaldt, eller på hvilke skoler det var forskjeller. Deres oppfatning var at forskjellene like mye kan forklares ut i fra lærerne og hvordan de kategoriserer elevene og legger opp undervisningen. For eksempel: Elever som har vokst opp i Norge blir satt i noa (norsk som andrespråk) på grunn av navn, hvordan du ser ut og hvordan du kler deg. Dette skaper forskjeller, og er det omvendte av integrering. Det blir en ond sirkel og man blir satt i en bås, som kan gjøre at det blir vanskelig å hevde seg. I klippet møter vi blant annet Mira og Javaria.

Mira: – Skal vi si noe om det her med navn, hvordan du ser ut og hvordan du kler deg. At det har mye å si.

Javaria: – Da jeg skulle søke på videregående, så var jeg hos rådgiveren for å få noen råd, fordi jeg var veldig usikker. Og da sa hun til meg at «du har jo et lite sånn handikap siden du ikke har norsk som morsmål».

Mira: – Hæ? Det er jo et pluss. Fordi da kan du to språk. Du har jo vokst opp her siden du var ung. Det er ikke sånn at du kom hit når du var 10.

Javaria: – Vi hadde flytta fra Grünerløkka opp til et annet sted hvor det var nesten bare nordmenn. Så jeg ble på en måte aldri akseptert i den klassen. Det var tre forferdelige år.

En annen gruppe diskuterer en sak i media om at hver sjettede arbeidsledig er innvandrere. Vi møter blant annet en jente som forteller om en konkret episode.

Ambreen: – Jeg fikk ikke lov til å jobbe så lenge jeg gikk med skaut, så da gikk jeg til SMED og likestillingsombudet og klaget fordi det er diskriminering. Men da fikk jeg klar beskjed fra sjefen min om at det skulle bli et helvete for meg å jobbe der igjen.

Kaveh: – Hadde du støtte hos noen av kollegaene dine?

Ambreen: – De som jeg jobbet sammen med meg mente at jeg stemplet dem som rasister siden jeg gikk ut i media. Men, det var jo media som oppsøkte meg.

De er også opptatt av at samfunnet må bli flinkere til å ta vare på de mulighetene og den kompetansen som finnes. Mange ressurssterke unge med minoritetsbakgrunn reiser fra Norge fordi de ikke ser at de har en framtid her, og unge med innvandrerbakgrunn vegrer seg for å ta en lang utdanning når de ikke er sikker på å få seg jobb likevel.

De mener at arbeidsgivere er negativt innstilt til innvandrere. Minoriteter har svakere nettverk, og er underrepresentert i «sikre» stillinger. De blir stort sett vikarer, mente gruppa. På løsninger er de opptatt av informasjon for å motvirke uvitenhet.

Nirmalan: – Er det et problem at nordmenn ikke ser mulighetene og den kompetansen som innvandrere har?

Thomas: – Jeg mener at begge deler er et problem. Fordi en av de tingene vi sliter med i hvertfall i vår organisasjon er at det er mange av de elevene som får 6 i karakter, som når vi sier: «Ta legeskolen», så sier de: «Det er ikke vits. Jeg får ikke jobb som lege likevel». De må samle seg og si at jeg vil ha den utdannelsen, men jeg vil ha jobb når jeg er ferdig. Vi må stille oss sammen og drive lobbyvirksomhet for at de skal få jobb når de er ferdig, i stedet for at de skal si «Jeg får ikke jobb uansett».

Mi: – Kontakt og kjennskap til hverandre. Jo mer man ikke kjenner hverandre, jo mer blir man redd for hverandre. Da frykter man hverandre, og da kommer man aldri til å trives i hverandres selskap. For man er usikker på hva han tenker om meg, og hva hun tenker om meg. Hvis man kjenner hvordan man oppfører seg, og kjenner at denne personen er et ordentlig menneske. Da fokuserer man ikke på hvor man kommer fra. Da fokuserer man på den kunnskapen, og den personligheten som den personen har. I stedet for å fokusere på hvordan man ser ut, hudfarge, hårfarge eller miljøet som man vanker i.

– Muslimske kvinner er ikke undertrykte og vi kan gjøre en bra jobb også med skaut.

Ambreen, video fra Kick Off

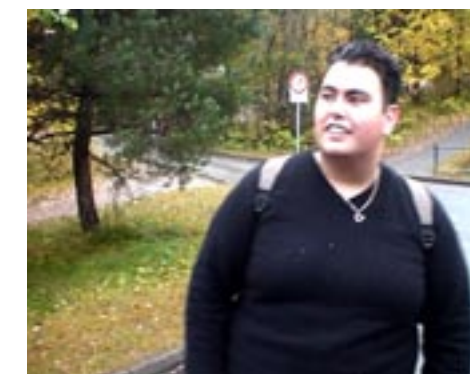


GALTERUD – FLERKULTURELL SKOLE PÅ FJELL

Filmen åpner med spørsmålet: «Hvordan er miljøet på skolen?». Vi møter elever som har ulike oppfatninger og en lærer som sier at hun synes forholdet mellom innvandrere og nordmenn på skolen stort sett er fint. Neste spørsmål de stiller er: «Er det gjenger på skolen?». En jente og en gutt med norsk bakgrunn svarer at det ikke er noe spesielt. Det er mer slik at de som er venner går sammen, men de tror ikke at det er noen store gjenger. En annen jente mener noe annet. Hun sier at alle går i gjenger og at alle liksom har en gjeng, og at det pleier å være slik at «hvis du rører meg så henter jeg gjengen min». En gutt med innvandrerbakgrunn er enig og sier «vi lever ganske farlig her egentlig». Sosiallæreren er enig i at på skolen der så er det nok slik at innvandrere holder seg med sin etniske gruppe og nordmenn holder seg med sine venner fra samme boligområde eller bydel. Men det finnes jo blanding også, påpeker hun. Vi møter også en tyrkisk gutt som har vært i slåsskamp med en norsk gutt, og to elever med afrikansk bakgrunn som sier at man av og til kan se litt knuffing, men man

kan ikke si at det er slåsskamp hele tiden. Filmen avsluttes med musikk og et tilbakeblikk på de ulike personene og deres meninger. Siste budskap er: «Det løser ingenting å slåss – prate er den beste løsningen», som en av jentene sier.

Etter filmen møter vi flere av de ungdommene som har vært med å lage den. De har sine forklaringer på problemene: – Det som skjer det er at hvis en nordmann hører ordet gjeng så forbinder han det gjerne med utlendinger, og det er jo ikke alltid bare utlendinger som er med i gjenger. Det begynner egentlig med at man for eksempel bare er en vennegruppe, og at du føler deg mer akseptert av de som er fra ditt eget land. Noen har problemer med å bli akseptert av nordmenn og det er egentlig det som får dem til å danne gjenger da.



Intervjuer: *Hvordan ser du på dette med gjengproblematikk? Synes du gutta er veldig bråkete som er i gjenger?*

– Jeg vet ikke

Intervjuer: *Jentene da – har de gjenger?*

– Noen ganger. Vi har venner, ikke sånn gjenger (...) Jeg kan ikke så godt norsk så jeg kan ikke forklare det.

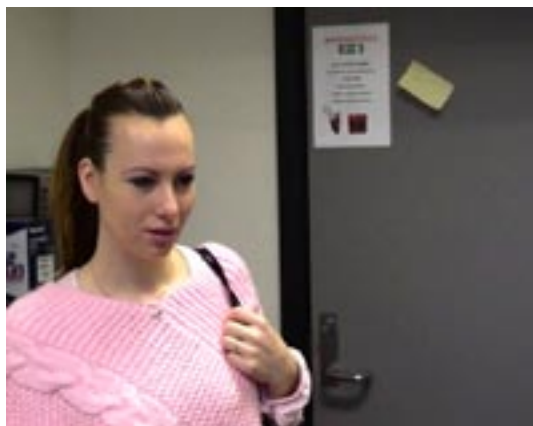
– Når det gjelder gjenger og sånn da, så er det forskjellige gjenger. Når for eksempel det er mange som henger sammen

som kompiser, så kan vi kalle de gjeng også. Men, det er positivt at de bare går sammen og snakker samme språk. Det er mest som en vennegjeng.



Don't judge a book by its cover

📺 Dette er en dokumentar som tar for seg problematikken med å få seg jobb for innvandrere, og spesielt muslimske kvinner som bruker hijab. Filmen åpner med at det er en jente som kommer til et jobbintervju og blir spurt om hun har tenkt å ta av seg sjalet. Forskjellige mennesker blir konfrontert med spørsmålet om hva de synes om at innvandrere har vanskeligheter med å få seg jobb. Svarene som går igjen er at det er leit for samfunnet og at det ikke



bør være sånn. En av de spurte svarer at språk er enormt viktig. En av filmskaperne kommenterer svarene slik: «Svarene hadde vært annerledes om ikke det var to utlendinger som utførte intervjuene». Filmen slutter med at en norsk jente kommer til et jobbintervju hvor sjefen er en utenlandsk kvinne som bruker hijab.



🗣 Etter filmen møter vi Bilal, som har vært med på å lage filmen.

Intervjuer: **Kjenner du noen som har blitt rammet av dette problemet, at de har blitt diskriminert på grunn av hodeplagget.**

– Ja, av hodeplagget, av navnet og hudfargen. Det er dritt, men det er sånn det er. Jeg vet om mange leger og ingeniører som kjører taxi. De får ikke jobb fordi de heter Mohammed eller Abdi. Jeg vet om folk som har levert inn hundre søknader men ikke blitt kalt inn til intervju.

Intervjuer: **Hvordan tror du dette kommer til å utvikle seg fremover, har du noen forhåpninger?**

– Ja, om femti år kommer de til å bli akseptert som alle andre. De som er barn av de som sitter på de store stolene nå kommer til å bli vant til utlendingene.

– Mange tenker at det er negativt at vi har så mange utlendinger og andre tenker det er greit, men uansett har alle en liten rasist i seg. Alle har en negativ innstilling til et eller annet, så det er bare å fjerne den. Men, det tar veldig lang tid. Du ser hva som skjer i USA, hva som skjer i Palestina. Vi vet alt, vi ser det på nyhetene.

Intervjuer: **Hvor kommer du opprinnelig fra?**

– Jeg kommer fra India.

Intervjuer: **Men du er født i Norge?**

– Nei, jeg har bodd her siden 1997.

Intervjuer: **Og du snakker perfekt norsk med stavangerdialekt.**

– Æh...jeg vet ikke, jo takk...

SPØRSMÅL TIL DEBATT

KARAKTERKLØFT OG ARBEIDSLEDIGHET

Saken i media bygger på en undersøkelse som viser at det er store forskjeller mellom karakternivået på skoler med få og mange innvandrere eller minoritets elever.

– **Hva tror du kan være noe av forklaringen på at det er forskjeller mellom ulike skoler?**

Javaria forteller at hun hadde problemer med å bli akseptert i sin nye klasse etter å ha byttet skole.

– **Hvorfor tror du dette var vanskelig for henne?**

– **Hva kunne skolen ha gjort for å hjelpe henne?**

Ungdommene er opptatt av at samfunnet må bli flinkere til å ta vare på de mulighetene og den kompetansen som finnes hos innvandrere.

– **Hvilke tiltak tror du ville hjulpet for å bedre på denne situasjonen?**

– **Hva kan dere gjøre i din organisasjon eller på din skole?**

De mener arbeidsgivere er negativt innstilt til innvandrere, og tror informasjon og bedre kjennskap til hverandre vil hjelpe.

– **Hva tror du vil endre arbeidsgivere sin oppfatning?**

GALTERUD – FLERKULTURELL SKOLE PÅ FJELL

Filmen viser at det er ulike oppfatninger om miljøet på skolen er bra, og om det finnes gjenger på skolen.

– **Hvorfor tror du det er så forskjellige oppfatninger om hvordan det er?**

– **Hvordan er det på din skole?**

– **Er du med i en gjeng på skolen eller på fritiden?**

De vi møter er enig i at det ofte er slik at innvandrere holder seg med sin etniske gruppe og nordmenn holder seg med sine venner fra samme boligområde eller bydel.

– **Hvordan er dette der du bor?**

– **Hvorfor tror du det ofte er slik?**

– **Hva er positivt og negativt ved at det er slik?**

– **Hva kjennetegner de miljøene hvor det ikke er slik?**

En av de som har laget filmen sier at det ofte er slik at nordmenn forbinder ordet gjeng med utlendinger.

– **Hvorfor tror du det er slik?**

DON'T JUDGE A BOOK BY IT'S COVER

Filmen åpner med en jente som ikke får seg jobb på grunn av at hun bruker hijab. Problemet blir også tatt opp av Asime etter filmen «Walla Bastemor», og av Ambreen i filmen fra Kick Off.

– **Hvorfor tror du det er slik at noen blir nektet jobb på grunn av et sjalet?**

– **Hvilke lover gjelder for diskriminering?**

– **Hva kan vi gjøre for å unngå diskriminering?**

Flere personer blir spurt hvorfor de tror innvandrere har problemer med å få seg jobb.

– **Hva tror du svaret er?**

– **Hva kan vi gjøre for å endre situasjonen?**

– **Hvorfor er det viktig å inkludere innvandrere i arbeidslivet?**

Bilal mener at svarene hadde vært annerledes om ikke det var to utlendinger som utførte intervjuene.

- **Hva tror du han mener med det? Er du enig?**

Filmen har en slutt der alt er snudd på hodet og hun med sjalet er sjefen.

- **Hvordan ville du ha reagert?**

Bilal tror det kommer til å bli en forandring og at for eksempel de med hijab vil bli akseptert som alle andre

- **Hvorfor tror du han er optimist?**
- **Er det noe vi aksepterer i dag som våre foreldre ikke aksepterte?**
- **Hva skal til for at det skjer en raskere forandring?**

OPPGAVER OG AKTIVITETER

Lag en dokumentarfilm fra din skole!

Se eget avsnitt om filmverksted og hvordan man kan lage en kortfilm.

Fotocollage

Hva er *bra* med miljøet på din skole eller i din organisasjon? Hva er *dårlig* med miljøet? Ta bilder med engangskamera som viser hva du mener.

Utstyr: Engangskamera, stort ark, lim, tusjer
Tid: 30–60 minutter (pluss fremkalling av bilder)



Fremgangsmåte: Deltakerne deles inn i grupper på 4–6 personer. Hver deltaker får fem lapper og skriver ned egne meninger i stikkord. Gruppen kan så prøve å bli enige om de fem aller viktigste tingene som er BRA, og de fem viktigste som er DÅRLIG. Når gruppen har kommet fram til fem gode og fem dårlige ting, finner de ut hvordan hver av dem kan vises i et foto. Planlegg hvert bilde godt. Hver gruppe kan til sammen ta maksimum $12 \times 2 = 24$ bilder. Etter gruppene har tatt bilder leveres kameraene til fremkalling. Når bildene er ferdig monteres de på en plakatt for *bra* og *dårlige* – til en fotocollage. Deltakerne skriver billedtekster (stikkord eller en setning) under hvert bilde.

Problemelv

Hvordan kan vi løse problemene vi har snakket om? Følg opp en diskusjon eller en idémyldring på en ryddig og oversiktlig måte.

Utstyr: flip-over ark eller papirrull

Tid: 20–30 minutter

Fremgangsmåte: Deltakerne skal finne løsninger til en årsak som de tidligere har kommet frem til, eller de kan kartlegge løsninger til et større spørsmål på denne måten. Begynn med å tegne en stor elv på et flip-over ark. Målet er å krysse elva ved hjelp av løsningsforslagene. For hver løsning dere identifiserer tegner dere en stein i elva. De ulike forslagene kan legges etter hverandre hvis de henger sammen.

Matrise

Sorter forslagene til løsning på en oversiktlig måte. Få frem en prioritering mellom ulike forslag hos hver enkelt, eller få frem en samlet vurdering fra gruppen.

Utstyr: flip-over ark, tusjer og bønner, eller andre ting deltakerne kan bruke til å «gi sin stemme» med.

Tid: 15–45 minutter

Fremgangsmåte: Denne metoden kan brukes i forlengelsen av en annen idémyldringsøvelse, hvor forslagene er kommet opp. Forslagene skrives nedover på en liste på et flip-over ark, eller deltakerne henger sine post-it lapper med forslag under hverandre. Deretter lages det kolonner til høyre for forslagene hvor hver deltaker får sine initialer skrevet. Når det er laget linjer under hvert forslag og kolonner for hver deltaker har en fått et rutediagram. Hver deltaker får så et visst antall bønner eller lignende som skal plasseres ved forslag som han/hun synes er gode. Når alle har lagt ned sine bønner summeres det i kolonnen helt til høyre på arket. Da vil en få frem gruppas samlede prioritingsliste som kan gi en god pekepinn på hva en skal jobbe videre med.

Aktivitetsplan

Få en oversikt over planlagte aktiviteter. Kartlegge hvem som er ansvarlig for gjennomføring, og avgjør hvor aktiviteten skal skje.

Utstyr: flip-over ark og tusj

Tid: 30–45 minutter

Fremgangsmåte: Tegn opp en linje på et stort ark. På venstre side, langs linjen skrives det «hva», «hvorfor», «hvem», og «hvor» under hverandre. Gruppen har da fire faktorer den skal tenke i forhold til når den skal planlegge aktiviteten. Hva og hvorfor bør være diskutert og bestemt på forhånd. Det enkleste er da å begynne med å konkretisere når de ønsker at aktiviteten skal skje. Deretter kan de fylle inn mindre aktiviteter som er nødvendige for å nå det ønskede målet. Hvem som bør være ansvarlige for hver aktivitet er neste trinn i kartleggingen.





Kultur og religion

Mange innvandrere kommer fra land og samfunn der religionen har en større plass i folks hverdagsliv enn i Norge, og er i større grad vant til å kommunisere sin religiøse tilhørighet i det daglige. En viktig del av troen er for eksempel å bære hodeplagg eller behandle mat på bestemte måter. Det er ikke alltid enkelt å skille klart mellom hva som er praksis og handlemåter som er religiøst begrunnet, og hva som er tradisjon og skikk i en kultur. Grensene kan være forskjellig for eldre og yngre, og ut i fra religiøs fortolkning. Ungdom opplever at noen grenser hindrer at de får like muligheter og valgfrihet. Vi tror at dialog og åpenhet kan bidra til at skikker, tradisjoner og handlinger som virker undertrykkende og begrensende vil endre seg over tid. Derfor vil vi oppfordre deg til å bruke tid til å tenke over budskapene og diskutere spørsmålene vi stiller i din organisasjon eller skole. Løsningene må dere selv finne frem til.

FAKTABOKS

kultur ('dyrke') a) resultatene av en periodes, et samfunns, en gruppes samlede åndelige og materielle virksomhet (på et visst trinn) *lære fremmede k-er å kjenne/ Vestens k- / ungdomsk- / ofte særlig om vitenskap, opplysning, kunst, litteratur, religion: myndighetene må bevilge mer til k-(en)*
b) forfinelse, dannelsel: *opptre med k- / møtek-, trafikk-k-*
c) holdninger, verdier og normer som er rådende hos en viss gruppe mennesker, for eksempel i en organisasjon, eller i en klasse: *jeg møtte en helt annen k- i klassen*

STATISTIKK

Over en halv million mennesker i Norge, 542 000, har direkte slektstilknytning til utlandet gjennom mor eller far, eller begge. Befolkningen i Norge rommer personer fra over 200 forskjellige land, som har familie i flere verdensdeler.

Medlemmer i islamske trossamfunn har økt fra ca. 1000 i 1980 til over 73 000 i 2003. Registrerte buddhister er nesten tredoblet i løpet av få år fra 3 012 i 1990

til 8 857 i 2003. Den romersk-katolske kirken har nesten fordoblet medlemstallet i løpet av samme tidsrom, fra 26 580 i 1990 til 44 153 i 2003.

Det er fortsatt få personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre som er over 18 år, og få av disse har giftet seg eller inngått partnerskap. Data som viser at mange i den yngre generasjonen gifter seg med en ektefelle fra opprinnelseslandet bygger på ekteskapsinngåelser blant de få etterkommerne som hittil har giftet seg. Statistikk fra perioden 1996 – 2001 viser store variasjoner. Tre av fire med pakistansk bakgrunn giftet seg med ektefelle bosatt i Pakistan før ekteskapet. Blant vietnamesere var det omtrent like mange som giftet seg med ektefelle med samme landbakgrunn, men en større andel giftet seg med en person som allerede var bosatt i Norge.

Noen utvalgte nyhetssaker:

Gjør seg fine til fest etter faste
Dagsavisen, 14.11.04

I dag er den store festdagen for alle som har gjennomgått den muslimske fasten Ramadan. I går strømmet muslimer ut i gatene for å gjøre de siste forberedelsene til den store Eid festen i dag.

Nå kan de bygge ny moské uten å låne
Aftenposten, 12.11.04

Norges største muslimske menighet har hatt en sterk medlemsøkning det siste året. Gamle stridigheter legges til side, men pengene ruller inn til moskeen.

Kr.F. – politiker klar for ramadan
Aftenposten 14.10.04

I mange år har Ali S. Khan vært aktivt medlem i Kristelig Folkeparti. I morgen innleder han den muslimske fastemåneden ramadan. – En helt grei kombinasjon, mener han.

Kampen for kjærligheten
film om homofil ungdom med innvandrerbakgrunn


Prosjektgruppa Homofil ungdom med innvandrerbakgrunn i LLH Oslo har laget filmen «Kampen for kjærligheten», sammen med rapporten «Homofil ungdom med innvandrerbakgrunn». For mer informasjon og bestilling av filmen og rapporten, kontakt LLH-Oslo ved Skeiv Verden.

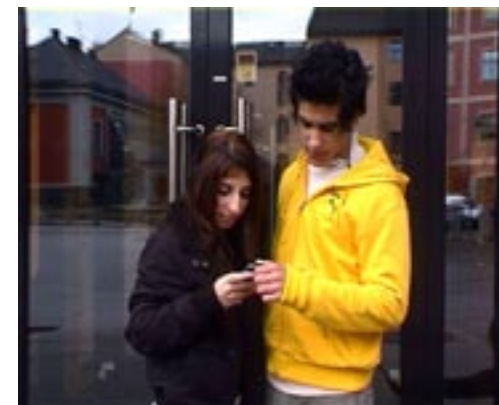


Presentasjon av filmer og filmklipp




FORSKJELLSBEHANDLING AV JENTER OG GUTTER

 **Filmen handler om** et kjærestepar som sitter på en kafé. En kamerat av broren til jenta ser paret sitte på kafeen og ringer



broren hennes. Broren til jenta dukker opp på kafeen og begynner å krangle med søstera si. Gutten og jenta forsvinner ut og kjæresten til broren tar han til siden og sier: «Hvis du skal ha dame så må søstera di få lov til å ha type». Broren skjønner situasjonen og sender en tekstmelding til sin søster om at det er greit for han at hun har type. Hun blir glad og holder rundt kjæresten sin.

 **Etter filmen møter** vi noen av de ungdommene som har vært med.
– Guttene har mer frihet enn jentene, det er kulturen som bestemmer. I Norge er det likestilling mellom gutter og jenter, ikke i Asia.

Intervjuer: *Synes gutta styrer og dominerer veldig jeg, er det sånn det er?*

- De styrer ikke så veldig mye, men de er bortskjemte. Det er sånn at jentene får ikke lov til å dra ut om kveldene og sånt, mens gutta kan gjøre hva de vil.
- Når du kommer til Europa fra Asia må du forandre litt på kulturen. Du må tilpasse deg litt norsk kultur.
- Men vi kan ikke være en person ute og en annen person hjemme.
- Nei, men litt. Du kan ikke komme med



stort skjegg her i byen.

- Faren bestemmer.
- Faren får ikke med seg like mye som broren. Så det er broren som bestemmer.
- Hvis man har far så bestemmer faren.
- Men det er broren som har mest kontroll over søstera. Faren sitter hjemme, broren ser hva som skjer. Så da kan broren være ganske sjefete.

Intervjuer: *Og da vil broren sladre til faren da?*

- I filmen gjør han det ikke.
- Men vanligvis så gjør han det.

EN FEST IBLANT SKADER IKKE

Filmen er en komedie som åpner med at to gutter oppdager en norsk imam som står og ser på en plakat med bilde av en halv naken dame på. De bestemmer seg



for å dra bort og spørre hva han driver med. I neste scene kommer imamen hjem og oppdager at dattera har fest. Han blir veldig sur. Ved en feiltakelse klarer imamen å drikke sprit fra en sprite flaske som han tror inneholder brus. Imamen blir full og blir med på festen sammen med sin datter og hennes venner. I sluttscenen sitter far og datter dagen derpå og snakker sammen. Datteren beklager det som skjedde. Faren forstår men sier at det ikke må skje en gang til.

Intervjuer: *Er imamen en autoritetsperson for deg, personlig?*



– Det vil jeg ikke si, jeg har ikke noe til felles med imamenes kultur og religion. Jeg har en annen religion enn imamene. Jeg er fra India og har sikhisme som religion. En liten religion i India. Du har sikkert sett på gata, folk som går med turban.

Intervjuer: *Hadde du turt å leke imam hvis du hadde vært muslim?*

– Nei det tror jeg ikke, for jeg synes egentlig det er respektløst til religionen.

Intervjuer: *Er det ikke respektløst å lage en komedie ut av en imam da?*

– Nei, det tror jeg ikke.

Intervjuer: *Så du synes dere har vært litt respektløse i forhold til imamene?*

– Nei, synes egentlig ikke det. Men kanskje muslimene synes det.

MANDIG TØS

Filmen er en komedie som handler om en norsk homofil gutt som kler seg ut som en jente for å være sammen med en somalisk gutt han liker. Den norske gutten

treffer en jente som sier at hun vil hjelpe han med å være sammen med den somaliske gutten uten å måtte kle seg ut som en jente. I sluttscenen avslører den norske gutten seg og de to blir sammen.

Før og etter filmen møter vi hovedpersonen i et intervju:

– Utenlandske ungdommer er ikke vant med å være homofile.



Intervjuer: *Er det et stort problem i din kultur, der hvor du kommer fra?*

– Ja det spørs da. Folk er forskjellige, men ellers så er det ingen homofile i mitt hjemland.

Intervjuer: *Den kulturen du kommer fra aksepteres ikke homofili?*

– Nei, foreldrene reagerer veldig stygt på det.

Intervjuer: *Hvordan går det da med de som er homofile innenfor kulturer da?*

– Det vet jeg ikke, det er uvanlig at noen



er homofile – Å være utlending eller innvanderer i et land er veldig vanskelig, du må kunne språket og samfunnet du lever i. Jeg har mange norske venner, jeg har ikke noe imot de. Men når folk spør hvor jeg kommer fra og jeg sier det, så løper alle bort. De tror jeg skal rane dem på grunn av det som skjedde i banken i Stavanger.

SPØRSMÅL TIL DEBATT

FORSKJELLSBEHANDLING AV JENTER OG GUTTER

Filmen viser forskjellen mellom jenter og gutter sine valgmuligheter

- **Hvorfor tror du det er strengere for denne jenta enn for broren?**
- **Hva synes du bør avgjøre hva jenter og gutter får lov til å gjøre?**

I Norge er det likestilling sier en av jentene i filmen

- **Hva er likestilling? Hva innebærer det?**
- **Hvor stor betydning har religion og kultur for hva gutter og jenter kan gjøre i Norge?**

En av guttene sier at når man kommer til Norge må man tilpasse seg litt norsk kultur

- **Hva betyr det? Hva er norsk kultur?**
- **Hvilke utfordringer tror du ungdom møter når de skal tilpasse seg?**
- **Hvordan kan andre bidra for å lette situasjonen til de som opplever dette som problematisk?**

EN FEST IBLANT SKADER IKKE

De som har laget filmen tror kanskje at noen vil synes filmen er respektløs i forhold til religion.

- **Hvorfor tror du de er redd for det?**
- **Hva avgjør om noe er respektløst i forhold til religion?**
- **Hvilken rolle har en imam?**

MANDIG TØS

Hovedpersonen mener at homofili er noe som holdes skjult og at det ikke aksepteres i den kulturen han har bakgrunn fra

- **Hvorfor tror du noen ikke aksepterer homofili?**
- **Hvordan er dette i Norge? Har det vært en forandring de senere årene?**
- **Hva tror du bidrar til å skape en endring?**

OPPGAVER OG AKTIVITETER

Kafedialog

Sett i gang en dialog om flere ulike sider ved samme tema eller problemstilling. Hold engasjementet oppe ved å la deltakerne bevege seg og møte nye utfordringer.

Utstyr: fire bord, stoler til alle deltakerne, stort ark, tusjer
Tid: 60–90 minutter

Fremgangsmåte: Lag grupper med inntil 6 deltakere. La dem sette seg ved hvert sitt kafebord hvor duken er et stort stykke pa-

pir. På papiret er problemstillingen skrevet ned, formulert som et spørsmål. Be deltakerne skrive ned alle mulige kommentarer, ideer, løsninger og tanker de har i forhold til spørsmålet som står beskrevet. La det være mange tusjer på hvert bord. Etter ca. 15–20 minutter ved ett bord roterer alle gruppene (med klokka) til neste bord. Hver gruppe velger en kafévert som skal bli sittende når gruppa roterer for å diskutere neste problemstilling på neste kafébord. Kaféverten presenterer for den nye gruppa hva de andre har kommet frem til under sin diskusjon, før de selv tar opp samme spørsmål. Etter at alle gruppene har vært innom alle bordene presenterer hver kafévert et sammendrag av løsningene på bordet. Deltakerne kan komme med kommentarer og spørsmål til presentasjonen.

Kommentar: Denne metoden egner seg godt hvis en har flere ulike problemstillinger en ønsker deltakernes mening om. Spørsmålene trenger ikke å være så tett knyttet til hverandre. Metoden er også fin å gjøre hvis gruppen skal få litt ny energi.

Standpunkt

Noen påstander presenteres for å få deltakerne til å ta standpunkt, og bli bevisst sin egen mening, og forstå andres meninger

Tid: 10–30 minutter avhengig av hvor mange påstander de blir presentert for
Fremgangsmåte: Tilretteleggeren presenterer deltakerne for en påstand. De får velge svar i form av å stille seg på en linje der den ene enden er «enig», og den andre enden er «uenig». Deltakerne vurderer påstanden og stiller seg et sted på linjen ut i fra hva som passer med deres mening. La deltakerne forklare hvorfor de har valgt som de har gjort etter hver påstand. Velg forskjellige deltakere.

Margolis hjul

Konkretiser en idé, eller snakk om en utfordring eller et problem med en «ekspert». Hver deltaker får mulighet til å få flere råd til sin idé, utfordring eller problem, og kan være rådgiver og gi tilbakemeldinger til andre.

Utstyr: nok stoler til alle deltakerne, papir og penner

Tid: 45–60 minutter

Fremgangsmåte: Hver deltaker skal tenke på noe de ønsker å følge opp innenfor et tema de har diskutert tidligere i gruppa. Halvparten av stolene settes i en ring, andre halvdel settes i en sirkel på utsiden av den første ringen, mot disse stolene. Alle deltakerne setter seg på hver sin stol slik at de sitter mot hverandre. De som sitter i innerste sirkel er «klienter», mens de som sitter ytterst er «konsulenter». Klientene skal presentere sin idé eller problem, og søke råd hos konsulentene for at idéen skal bli best mulig eller problemet kan løses. Det roteres tre ganger hvor klienten får presentert og søkt råd hos til sammen tre konsulenter. Deretter bytter klient og konsulent plass mellom indre og ytre sirkel, og prosessen gjentas.

Organisasjonsarbeid og fritidstilbud

Fritidsaktiviteter kan engasjere ungdom på tvers av etablerte sosiale skillelinjer, og bidra til samhold og felles identitet fordi man deler interesser og erfaringer. Deltakelse i sosiale og kulturelle aktiviteter kan gi innsikt i hvordan samfunnet fungerer, innsikt i andres forventninger og et mer nyansert bilde av virkeligheten. Fritidsarenaen kan også gi nyttig språktrening for personer som snakker et annet språk enn norsk hjemme. Samtidig kan deltakelse av personer med forskjellig kulturell bakgrunn i en aktivitet bidra til større forståelse og respekt for hverandre. Kulturaktiviteter kan dessuten uttrykke ulike gruppers kulturelle, sosiale og religiøse særtrekk, og gi anledning til å viderefremme egen historie og kulturarv til andre.

Dersom noen grupper ikke deltar på enkelte arenaer, kan det være et tegn på at aktiviteter og organisasjoner virker ekskluderende. Samtidig er det helt naturlig at en mangfoldig sammensatt ungdomsgruppe har varierte ønsker og behov for fritiden sin. Vi tror at mangfoldet i fritidsmuligheter kommer hele befolkningen til gode, og at organisasjonene spiller en avgjørende rolle for å sikre et bredt tilbud lokalt. Det er derfor viktig at organisasjonene oppleves som åpne og inkluderende miljøer, som ikke ekskluderer noen i sine aktiviteter. Vi vil oppfordre deg til å arbeide for at din organisasjon skaper et slikt miljø.

FAKTABOKS

Fritid den tiden man ikke er opptatt med skole eller jobb, omfatter deltagelse i organiserte aktiviteter som idrett, organisasjonsliv og kulturaktiviteter, det som foregår hjemme og sammen med familien, og det man gjør utenfor hjemmet uten at det er organisert.

STATISTIKK

Det finnes lite kunnskap om innvandreres aktiviteter på fritiden. Statistisk sentralbyrås (SSB) levekårsundersøkelse blant innvandrere fra 1996 viser at over halvparten av de spurte ikke hadde mosjonert eller drevet med sport i det hele tatt i løpet av de siste 12 månedene. Tall for hele befolkningen viser at nærmere syv av ti nordmenn trener eller mosjonerer minst én gang i uken.

SSBs levekårsundersøkelse fra 1996 viste også at åtte av ti innvandrere i utvalget hadde gode venner på sitt bosted. Et flertall på omlag syv av ti sa at de hadde gode venner som er norske, men omtrent like mange ønsket å ha mer kontakt med nordmenn. Omtrent halvparten av dem som oppga at de kjente noen så godt at de besøkte hverandre av og til, besøkte familier med bakgrunn fra samme land som dem selv.

I den samme undersøkelsen oppgir omtrent 1 av 3 at de har barn under 16 år som deltar i religiøse barneaktiviteter. Blant de med bakgrunn fra

– Norsk politikk overfor unge med minoritetsbakgrunn er basert på ettertiltak, og treffer ikke målgruppen. Unge må selv få være med på å legge premissene. Hvorfor går det aldri penger ut til grasrota?

Dilek Ayhan

Pakistan var det over halvparten som hadde barn som deltar i slike aktiviteter. Undersøkelsen viste også at 1 av 3 hadde barn som deltar i kommunal eller annen barne-/ungdomsklubb.

Biblioteket brukes av svært mange barn og ungdommer med innvandrerbakgrunn. Data fra lokale ungdomsundersøkelser viser at biblioteket er et tilbud som særlig jenter med innvandrerbakgrunn benytter seg av.

Idrett er den organiserte fritidsaktiviteten som samler flest ungdommer. Undersøkelser viser at det er færre unge med innvandrerbakgrunn som er medlemmer sett i forhold til unge uten innvandrerbakgrunn. Særlig dårlig representert i idrettslagene er jenter med asiatisk bakgrunn. Bare 1 av 10 av disse jentene, mot 4 av 10 av jentene uten innvandrerbakgrunn, er medlemmer. Jenter med innvandrerbakgrunn er mer aktive innen treningsformer som dans, trening på

Noen utvalgte nyhetssaker:

Innvandrerforeldre er på banen

Aftenposten, 03.09.04

For få år siden var innvandrerforeldrene nærmest fraværende når barna spilte fotball og håndball. Nå er trenden snudd, og i følge Oslo idrettskrets stiller foreldrene opp i mye større grad.

Vil endre driftsstøtten

www.ungnett.org, 30.11.04

Forsker Jon Rogstad ved Institutt for Samfunnsforskning (ISF) mener at aktivitetsnivå bør bli et kriterium for støtte til organisasjoner. Han mener at dette vil gi spesielt minoritetsorganisasjonene mer makt.

Bladet Ung Muslim

www.ungnett.org, 04.10.04.

Norges Muslimske Ungdom gir ut bladet «Ung Muslim». Årets første nummer har hijab som tema, men inneholder også stoff om mullah Krekars bok «Med egne ord», demokrati og

menneskerettigheter og yrings- og religionsfrihet. Vi lar Norges Muslimske Ungdom selv fortelle hvordan du kan få tak i bladet!

Friluftsliv for alle

www.ungnett.org, 10.01.05

2005 er Friluftslivets år og Norske 4H ønsker å jobbe for et mer inkluderende friluftsliv. I prosjektet «Friluftsliv og helse – for alle» legges det spesiell vekt på inkludering av funksjonshemmede og etniske minoriteter.

Fotball gir venner

www.ungnett.org, 09.12.04

Fotballklubben Vard i Haugesund jobber aktivt med å integrere flerkulturelle inn i sine fotballag. Det har de gjort siden 1995. Så vellykket har arbeidet vært at det har fått et eget navn: Vard-modellen. Politikere, kongelige og fotballspillere har alle priset modellen opp i skyene. Det betyr likevel ikke at finansieringen til prosjektene alltid er på plass. Da er det godt at Idebanken finnes.

Presentasjon av filmer og filmklipp

IV



Åpne og inkluderende organisasjoner

Barne- og ungdomsorganisasjonene er steder hvor man får gjøre aktiviteter og delta ut i fra sine interesser. Organisasjonene er en viktig arena for utvikling av sosiale egenskaper, holdninger og positiv atferd. De skaper rom for sosiale fellesskap som gir en form for tilhørighet og mening. LNU arbeider for at organisasjonene skal være åpne og inkluderende for alle barn og unge, og prøve å få frem det beste i alle. Som en oppfølging av prosjektet «Ny reKRUTtering» i LNU, laget Dilek Ayhan en film med intervju av ungdom. De blir stilt spørsmålene: Er du organisert? Hvorfor engasjerer du deg ikke? Tror du at tradisjonelle norske organisasjoner ønsker deg som medlem? Hvordan kan organisasjonene nå deg?

AFRICAN YOUTH IN NORWAY «I DIALOG MED LIVET»

📺 **African Youth in Norway** er en organisasjon som tilrettelegger aktiviteter for barn og unge med afrikansk bakgrunn. Stikkord for arbeidet er identitet, kultur, selvutvikling, læring og felles ansvar. De har laget en video dokumentar fra samtaler mellom ungdom med afrikansk bakgrunn, med tittel «I dialog med livet». Filmen finnes i en lang versjon (90 min) og en kort versjon (20 min). Tema de tar opp er: 1) Politi, justis og kriminalitet. 2) «Hverdagrasisme» bare ufarlig? Mobbing og vold. 3) Skole og norsk som andrespråk. 4) Identitet, tilhørighet, trygg plattform og fritidstilbud. For å se filmen, må du ta kontakt med Thomas Prestø.

Hjemmeside: <http://www.afrikanyouth.org>
E-post: info@afrikanyouth.org

NEW PAGE – «ZOOM – OM Å VÆRE UNG I BERGEN»

📺 **New Page** er en ideell stiftelse som driver med forebyggende ungdomsarbeid i tett samarbeid med foresatte, skole, politiet, barnevern, utekontakt og basketmiljøet. New Page Zoom er et prosjekt der ungdommene i New Page Bergen laget en dokumentar, med veiledning fra en ressursperson med media utdannelse. Tittelen på filmen er: «ZOOM – om å være ung i Bergen». Spørsmålene de stiller er: Hvilke tilbud finnes for ungdom? Hva kan gjøres bedre? Svarene får vi fra Kari fra barnevernet, Arild fra politiet, Nanne fra Storbyprosjektet, Tron fra næringslivet, Marco fra New Page og fra ungdommene selv. For å se filmen, må du ta kontakt med Marco Elsafadi.

Hjemmeside: <http://www.newpage.no>
E-post: marco@newpage.no

YOUNG IMMIGRANT TV

📺 **Young Immigrant TV** er et lavterskeltilbud med en åpen dør til utsatt ungdom i Oslo. Prosjektet er gjennomført av African Cultural Awareness. De legger vekt på at ungdommene skal oppleve mestring, tilhørighet og kontinuitet, og at de skal være kreative innenfor et fellesskap. Gruppen har jobbet mye med film og laget mange kortfilmer, blant annet «Grønlandsmafaia'n – ingen vei ut». For å se filmen deres, må du ta kontakt med Elvis Chi Nwosu.
Hjemmeside: <http://www.african.8m.com>
E-post: africa@start.no

SPØRSMÅL TIL DEBATT

ÅPNE OG INKLUDERENDE ORGANISASJONER

De fleste av ungdommene som blir intervjuet svarer at de ikke er med i en organisasjon. Samtidig tror de at organisasjonene ønsker dem som medlemmer.

- **Hvorfor tror du ikke flere av ungdommene er med i en organisasjon?**
- **Hvorfor ønsker organisasjonene medlemmer med ulik bakgrunn?**
- **Hva kan organisasjonene gjøre for å få med seg flere?**

En av jentene vi møter mener at organisasjonene ikke prøver, fordi de er redd for utlendinger. De vet ikke hvordan de skal ta kontakt, og de prøver ikke fordi de er redde. Hun mener at det bare er å ta kontakt – så enkelt!

- **Er du enig i hennes vurdering?**
- **Hvilke andre tiltak tror du vil hjelpe?**

OPPGAVER OG AKTIVITETER

Tegn et begrep

Hva ser vi for oss at inkludering innebærer? Er vi enige? På hvilke områder er vi uenige? Målet med oppgaven er å diskutere et sentralt begrep for å få en felles forståelse av utfordringene og mulighetene.

Utstyr: Store ark og tusjer

Tid: 15–20 minutter

Fremgangsmåte: Deltakerne deles inn i grupper på 4–6 personer. Gruppen skal så forsøke å lage en felles tegning av et ord som er valgt. Dette kan være for eksempel «inkludering», «en flerkulturell organisasjon» eller «en åpen organisasjon». Alle skal delta under diskusjonen og framstillingen av begrepet. Det kan være lurt å si at de ikke trenger å være enige om framstillingen. Dersom gruppa ikke er enige, må alle de forskjellige assosiasjonene tegnes inn. Når gruppene har tegnet ferdig, møtes alle til diskusjon i plenum. Hver gruppe får kort legge fram hva de har tegnet og hvorfor. Deretter kan man diskutere i plenum. Var det noe som gikk igjen hos alle gruppene? Hva var forskjellig?

Fem gode grunner

Det kan være lurt å ta en diskusjon på hvorfor dere vil jobbe med inkludering før dere går i gang. Gjennom en slik diskusjon kan det også komme frem motforestillinger mot å jobbe med inkludering som det er viktig å diskutere.

Utstyr: 2–8 små post-it lapper per deltaker, tusjer og flippoverark

Tid: 15–20 minutter

Fremgangsmåte: Del ut post-it lapper til alle deltakerne. Be hver enkelt skrive ned gode grunner for å starte et prosjekt eller et arbeid med inkludering. Dersom de har motforestillinger og grunner til å ikke

jobbe med dette, skrives disse også ned. Deretter deles deltakerne inn i grupper på 4–6 personer. Gruppen får i oppgave å bli enige om fem gode grunner til å jobbe med inkludering. Resultatene presenteres på en plakat som kan henges opp på veggen. Eventuelt kan dere ta en felles diskusjon om likheter og forskjeller mellom gruppene, og hva man kan gjøre med eventuelle motforestillinger.

Inviter til møte med ressurspersoner

For å få ideer, forslag og innspill til hva din organisasjon kan gjøre er det lurt å invitere til møte med aktuelle ressurspersoner utenfor organisasjonen. Dersom det for eksempel bor mange tamiler i lokallagets nærmiljø og dere har lyst til å prøve å få kontakt med disse, kan dere prøve å få kontakt med en ressursperson med tamilsk bakgrunn som kan komme på et møte med dere. Spør litt rundt for å få navn på personer dere kan kontakte. Kanskje det finnes en egen tamilsk organisasjon i lokalmiljøet? Er det et asylmottak i nærheten, kjenner de kanskje noen som er aktuelle? Er det noen som er med i andre organisasjoner? Noen som er engasjert i foreldreutvalget på skolen? Noen som jobber i kommunen?

Det kan kreve tid og innsats å finne slike ressurspersoner hvis dere ikke kjenner aktuelle personer i miljøet dere vil rekruttere fra før. Men, dersom dere får til dette kan gevinstene være store. Slike ressurspersoner kan for det første gi mange nyttige innspill i planleggingsprosessen. For eksempel har vedkommende kanskje tanker om hvorfor barn og unge fra denne gruppa ikke deltar i organisasjonen, hvordan man best kan nå ut til dem, om det er spesielle hensyn som bør tas, og lignende. Minst like viktig er det at en person som nyter tillitt i miljøet dere vil

rekruttere fra, kan være en svært god «ambassadør» for prosjektet inn i denne gruppa. Særlig for relativt nyankomne flyktninger/innvandrere og andre som kjenner lite til organisasjonslivet i Norge, kan det være mye lettere å sende barna sine til aktiviteter i organisasjoner hvis det er en person med samme bakgrunn som dem selv som «går god for» prosjektet og kan forklare hva det går ut på.

Samarbeid med andre organisasjoner

African Youth in Norway, New Page og Young Immigrant TV har bidratt med innspill til ZINO prosjektet. De er eksempler på grupper som andre organisasjoner har mye å lære fra. Ta kontakt med de for å få de til å fortelle om sine erfaringer og vise filmer de har laget. For oversikt over flere organisasjoner, foreninger og lag som du kan samarbeide med se nettsidene <http://www.ungnett.org>



Noen aktuelle nettsteder

LNUs side om minoritetspolitiske saker:
www.ungnett.org

KRDs side på Odin:
www.innvandring.no

Barnas og ungdommens innvandringsportal:
www.bip.no

Utlendingsdirektoratet: www.udi.no

Utlendingsnemnda: www.une.no

Senter mot etnisk diskriminering:
www.smed.no

Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene: www.kim.no

Innvandrerstatistikk:
www.ssb.no/innvandring

Nettsted for språklige minoriteter:
www.bazar.deichman.no

Offentlig informasjon for ungdom:
www.ung.no

Barneombudet sin side:
www.barneombudet.no

Nettsted for språklige minoriteter:
www.bazar.deichman.no

Nettportal rettet mot alle etniske minoriteter:
www.utrop.no

Filmverksted som konsept

Ungdom kan lage film, uten at det trenger å ta så lang tid eller koste så mye penger. Det viktigste er flinke tilretteleggere, grundige forberedelser og motiverte deltakere. Også trenger man selvfølgelig litt teknisk utstyr.

For å lykkes er det viktig å samarbeide med noen som har lagd film før, og som har erfaring med bruk av kamera, lyd, lys, klipp og regi. Ikke alle tilretteleggerne som er med trenger så mye kompetanse om det å lage film, men du klarer deg ikke uten. Målsetningen er at ungdommene skal dra nytte av deres kompetanse og bruke den til å løse problemene de møter på sin vei. Selv om det er noen som har gjort det før og som vet hvordan det skal gjøres er det ikke de som skal ha ansvaret. De er bare til hjelp når ungdommene trenger dem og spør om råd.

Gjennom egne erfaringer og opplevelser vil deltakerne lære hvordan de kan fortelle en historie. Resultatet er et konkret og synlig bevis på at man har vært med på å skape noe som har en betydning for flere. Denne opplevelsen av mestring har en verdi som er minst like viktig som filmen. Derfor er det viktig at det er ungdom som holder kamera, tar opp lyd, spiller ulike karakterer, finner steder å filme (location), skaffer kostymer, finner musikk og ordner med alt annet som de mener det er behov for. Tilretteleggerne skal være positive, komme med innspill og gi de gode råd uten å dominere. Vår erfaring er at alle vil at det skal bli så bra som mulig. Kunsten er å få dette til å skje ved at alle føler de har bidratt med noe.

Historiefortelling

Kortfilm er en måte å fortelle en historie. Utfordringen er å lage en historie som er god og interessant for tilskueren. Her er en liste med noen ting det er bra å tenke nøye gjennom for å få et godt resultat :

1. Det burde komme klart frem hvem historien handler om. Handlinger med historiens øvrige personer gir historien liv og gjør filmen mer levende.
2. Årsakene til det som skjer bør kunne kobles opp mot de valg karakterene i en film tar. F.eks. Kari er lei seg. Kari er lei seg fordi Ola valgte å si opp forholdet.

- Alle karakterene i en film får egen-skaper som kan vise oss hva slags mennesker de er, men handlingene deres bør ikke være for forutsigbare.
- I en film kan musikken/lyden støtte det som vi ser på bilde ved å forsterke et inntrykk. I en kortfilm kan det snus på og hele filmen være bygget på musikken/lyden og bilde kan forsterke inntrykkene.
- Det skal være et samspill mellom personene og de fysiske tingene i en film.
- En enkel historie gir rom for tilskueren til å ta del i historien mens en dyp historie kan virke forvirrende og stille tilskueren på avstand.
- I en kortfilm skal det ikke være noe som helst som ikke har noe med historien å gjøre.

Kortfilm er en presis måte å fortelle en historie på som krever stor oppmerksomhet. Enkle historier rommer mest og treffer hardt! Å få frem meninger og klare synspunkt betyr ikke at man sier mye - men ofte at man unnlater å si noe.

Kort om sjanger

Sjanger er en måte å dele inn filmer i ulike typer. Filmene vi har laget er inspirert av fire ulike sjangere:

- Dokumentar:** ikke-fiksjon, virkelige personer, «sanne» historier
- Komedie:** effekten er viktigst, filmen skal få oss til å le
- Sosialrealisme:** venstreradikal film om sosiale problemer
- Reklame:** kort, salgsfremmende, klar avsender

Det finnes mange andre sjangere, for eksempel action, grøsser og drama. Poenget er ikke at filmen nødvendigvis skal være

det ene eller det andre, men sjangeren vil gi noen gode føringer for de valg man må ta underveis. Å velge en sjanger vil derfor gjøre det enklere å lage en god historie.

Hva trengs av utstyr?

For å lage en film må du ha:

- Kamera, eventuelt med stativ
- Opptakskassett
- Mikrofon
- Programvare til redigering. For eksempel iMovie (mac), Edit Studio (pc), eller Pinnacle (pc) som er noen av de enkleste.
- Fire-wire (kabel for overføring av bilder fra kamera til datamaskin)

Flere og flere har etter hvert egne videokamera som er enkle å bruke, og tilgang på en datamaskin med et enkelt redigeringsprogram for video. For de fleste vil det imidlertid være nødvendig å låne noe utstyr. Et godt tips er å ta kontakt med kulturhus og ungdomsklubber i ditt lokalmiljø for å høre om de har noe utstyr dere kan låne. I vårt prosjekt har vi blant annet samarbeidet med Victoria kulturhus i Drammen og Metropolis kulturhus i Stavanger. Vi vet også at blant annet Tvibit i Tromsø, og Holmlia Medieverksted i Oslo er steder som har utstyr og kompetente personer. Disse stedene tilbyr også ofte kurs og opplæring. Hvis ikke det finnes et slikt sted er det ofte noen ressurspersoner som har utstyr. Hør med venner og kjente om de kjenner noen som har utstyr, og ta kontakt for å høre om de kan hjelpe dere. Ofte kan dette sette dere i kontakt med nye personer som det kan være bra å ha med seg underveis.

Hvordan få alle til å delta!

I en gruppe vil det være personer som er opptatt av forskjellige ting, og som har interesse for og kunnskap om ulike

deler av prosessen frem mot selve filmen. Deltakerne kan for eksempel få ulike roller i gruppen som et filmteam.

- Regissør:** Har kunstnerisk hovedansvar, instruerer skuespillere og medvirkende, og passer på at alle opptakene blir slik man vil (følger manus). Passer på at man tar godt med nærbilder og omgivelsesbilder som man kan klippe på i redigering senere.
- Fotograf:** Har ansvar for alt som har med kamera å gjøre. Må ofte passe på lyd og lys også, ved enkle opptak.
- Innspillingsleder:** Den som passer på at opptakene går som de skal. Sørger for at alle er klare, at ingenting er i veien for opptak (folk, biler osv), og at man holder tiden, slik at ikke opptakene sklir ut.
- Produksjonsleder:** Den som har det overordnede praktiske ansvaret. Den som gjør avtaler med folk der man vil gjøre opptak. Sørger for at ting er på plass av rekvisitter o.l. Ser til at transport er ordnet osv. Passer på alle medvirkende og gjør avtaler med dem.
- Script:** Assistent til regissør, som noterer ned det som blir tatt opp, og hva som blir bra. Hjelper regi med å huske på praktiske ting underveis, som bilder man har bestemt seg for å ta, eller ting man har gjort endringer på underveis i opptak. Skal passe på at bilder som skal settes sammen, passer sammen (har du caps, må du ha det i neste bilde også...)
- Lyd- og musikkansvarlig:** Har ansvar for å finne frem til lyd og musikk som kan brukes i filmen. Søker TONO/NBC om tillatelse.
- Skuespillere**
- Intervjuere**

Gode råd før du setter i gang

Tenk grundig gjennom historien:

- Hva vil vi fortelle? Hvem sin historie er det vi forteller?

- Hva vil karakteren? Hvilke hindre møter denne personen? Hvordan endres denne personen? Hvor kommer personen fra? Hvor skal personen? Hvilket problem møter personen? Hvordan reagerer personen på det?

Tenk grundig gjennom hvordan du vil fortelle historien:

- Bruk bilder heller enn dialog!
- Innta seerens perspektiv
- Bruk motsetninger og kontraster, ironi og humor
- Er historien så enkel som den kan bli?

Sjekkliste før opptak:

- Husk å lade batteri, og ta med et ekstra.
- Sjekk at alt utstyret er med før du går ut.
- Skal du bruke lyd, så sjekk at du har med ekstra batteri til mikrofon.
- Bruk alltid øretelefoner ved opptak, hvis lyd er viktig. Da sjekker du hele tiden at du får bra lyd inn på tapen.
- Husk hvitbalansen! Sjekk den alltid. Det er forskjell på hvitbalanse ute og inne, og den må stilles hver gang. Går den på auto, pass på at kamera trenger tid til å «avklimatisere» seg.
- Selv om det virker overflødig, er det alltid lurt å ha noen som noterer ned tiden på kassetten på hvert enkelt opptak, og hva som blir bra og hva dere ikke vil bruke. Dette gjør det mye lettere å finne frem til det man vil ha når man redigerer!
- Bruker du manuell innstilling, husk at lyd, bilde og fokus må stilles inn fra start. Bruker du alt på auto, husk at kamera alltid fokuserer på det som er nærmest kamera, og at du derfor kan få ting i ute av fokus hvis du har mye som beveger seg i bildet.
- Håndholdt kamera er kult i bevegelse,

men skal du ha intervju, kan ofte stativ lønne seg. Bildet blir roligere å se på etterpå. NB! Bruker du stativ, ikke lås kamera, men følg hele tiden med i søkeren på hva som skjer, og pan (fra side til side) og tilt (opp og ned) når det trengs. Folk står sjelden helt stille foran kamera.

Hvor kan man få støtte?

Frifond er en støtteordning som er så enkel å søke på at selv foreldrene dine hadde greid det – hvis de hadde kunnet. Du må nemlig innfri noen enkle krav:

- 1/3 av gruppa eller foreningen du søker på vegne av må være under 26 år. Dette er en støtteordning for ungdom! Skolen din, fritidsklubben din eller kommunen din kan ikke søke. Du kan heller ikke søke på vegne av deg selv, for deg selv.
- Gruppa må også være demokratisk oppbygd. Det betyr at hele gruppa må være med i planleggingen og gjennomføringen, og at ikke en person kan bestemme alt. Ingen diktatorer får penger!
- Aktiviteten dere har lyst å få i stand, må ha et allmennyttig siktemål og bli drevet på frivillig basis. Det betyr at du ikke kan bruke pengene fra Frifond til å lønne dere selv. Dere kan heller ikke drive en aktivitet som kun gagnar dere selv, som for eksempel å arrangere en fest for deg selv og dine fem nærmeste venner. Hvis dere derimot arrangerer en premiefest for alle ungdommene i bygda med filmer dere har laget selv, da stiller vi velvillig opp!
- Det er også viktig at aktiviteten dere setter igang er en lokal aktivitet. Studietur til København er ingen lokalaktivitet, og vil ikke få Frifond kroner.

Det er ingen søknadsfrister, du søker over nett og du skal kun levere inn et enkelt rapportskjema i ettertid. Har du innfridd de kravene som settes vil de aller, aller fleste få tilskudd.

Hjemmeside: <http://www.frifond.no>

Medie- og filmverksted som vil være til hjelp

Videoverksted på Victoria kulturhus i Drammen

<http://www.victoriakulturhus.no/>

Teipen Mediesenter på Metropolis kulturhus i Stavanger

<http://www.teipen.no/>

Deichmans digitale verksted i Oslo

<http://verksted.deichman.no/>

Filmhuset på TviBit i Tromsø

<http://www.tvibit.net/>

Filmverkstedet på Samsen kulturhus, Kristiansand

<http://www.intuit.no/samsen/filmverksted/index.htm>

Mediaverkstedet på kulturhuset USF i Bergen

<http://www.mediaverkstedet.org/>

Mediefabrikken i Akershus

<http://www.mediefabrikken.com/>

Søndre Holmlia Medieverksted

<http://www.mediaverksted.com/>

E6 - Østfold Medieverksted

<http://www.mediev.org/>

mzoon - Norsk filminstitutt's interaktive medieverksted

<http://www.mzoon.no/>

Kilder

Brander, P., Keen, E. og Lemineur, M.-L. (2002) «Compass» Europarådet. Strasbourg. Se <http://www.coe.int/compass>

Likestillingssenteret (2004): Ungdom, film og kjønn. Håndbok for lærere om likestilling. Oslo.

Norstat/Hundreårsmarkeringen (2005): Befolkningsundersøkelse

Sanner, M. og Dønnestad, E. (2001): «Kreativ». Redd Barnas Rettighetssenter. Oslo

Sanner, M. og Brattvåg, H. (1999): «VisaVi.» Redd Barnas Rettighetssenter og PRESS. Oslo

Statistisk sentralbyrå (2004): Barn og unge med innvandrerbakgrunn. Notat 2004/31 av Minja Tea Dzamarija og Trygve Kalve.

Statistisk sentralbyrå (1996): «Undersøkelsen levekår blant innvandrere 1996» i Samfunnspeilet 4/97.

Stortingsmelding nr. 49 (2003-2004): Mangfold gjennom inkludering og deltakelse. Ansvar og frihet. Det kongelige kommunal og regionaldepartement.

Raskin, Richard (2001): «Kortfilmen som fortælling». Systime A/S, Århus, Danmark



Dette magasinet, med vedlagte DVD, er gitt ut av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) med støtte fra Kommunal- og regionaldepartementet. Filmene som blir presentert er laget av ungdom som deltok i prosjektet ZiNO høsten 2004.



KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET